

Λαγκάδα 40, Κρυονέρι 45, Βαχός 35, Κάβαλος 10, Ἀφούγγια 50, Γαρδινίτσα 20, Κουτηφαριάνοι 40, Ἀπάνω Λαγκάδα 40, Πύργος 24, Νιοχώρι 16, Βάτα 16, Ἀλικά 80, Κίτα 80, Κουλούμια 60, Μίνχ 40, Καστάνια 150, Χτρέα 10, Σκουτάρι 25, Δριαλι 25, Βίτα 20, Ἀπάνω Μπουλαριοί 40, Σελίτζα 80, Ἀράχωδα 40, Ταγαριάνοι 25, Σκάλα 30, Σκαλτσοτιάνοι 30, Κάτω Μπουλαριοί 30, Νόμια 30, Βρίκι 35, Νιοχώρι 35, Καρυόπολις 20, Ἀϊτοφωλιά 40, Νύφι 20, Δρυάλος 15, Χαρούδα 40, Κουσκοῦνι 40, Πύργος 60, Χαριά 80, Τσίμοβα 30, Ντόμπρα 12, Σιδερόκαστρο 10 καὶ ἄλλα (1). Ἀναφέρονται ἐπίσης καὶ ἕτερα 38 χωρία ἐκείθεν τοῦ Πασσαδά καὶ τῆς Ζαρνάτας, φυσικῶς ἀνήκοντα εἰς τὴν Μάνην, ἀλλὰ ὑποτεταγμένα εἰς τοὺς Τούρκους, μεταξὺ δὲ τούτων εἶναι ἡ Μαλτσίνα, Στενά, Λογγανίκο, Ἅγιος Νικόλαος, Λεοντάρι, Καλαμάτα, Παναγία, Καστάνια, Δουραλή, Σκάλα, Ἄρνα, Ἅγια Παρασκευὴ κλπ.

Ἄλλ' ὁ κόμης τοῦ Σατωρενῶ φαίνεται ὅτι δὲν ἐνήργει μόνον διὰ λογαριασμόν τοῦ δουκὸς τοῦ Νεβέρ. Ἄν καὶ ὁ δουξ ἦτο εἰς διάστασιν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας, ἐν τούτοις ὁ Σατωρενῶ δὲν ἐλησμόνησεν ὅτι ἦτο Γάλλος καὶ εἶχεν ὑποχρέωσις ἐναντι τοῦ βασιλέως του, παρὰ τοῦ ὁποῦ εἶναι πιθανὸν ὅτι εἶχε λάβει ἐντολὴν νὰ ὑποβάλῃ μυστικὴν πρὸς αὐτὸν ἐκθεσιν τῆς ἀποστολῆς του. Πράγματι εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἀνευρέθη ἔγγραφο ἐν εἰδει ἐκθέσεως περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ κόμητος Σατωρενῶ εἰς Μάνην, τὸ ὅποιον εἶναι λίαν πολύτιμος συμβολὴ διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου (2). Ἐχει δὲ τὸ ἔγγραφο ὡς ἑξῆς :

«Περιγραφή τῆς χώρας καὶ τοῦ θάρρους τῶν Μανιατῶν, τῶν κατὰ τοῦ Τούρκου σχεδίων των καὶ τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων αἰτήσεως αὐτῶν εἰς τὴν Γαλλίαν».

Περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν Μανιατῶν κατὰ τὸ 1619.

(1) Ἀτυχῶς ἡ πολύτιμος αὕτη στατιστικὴ, ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς Μάνης, δὲν εἶναι συντεταγμένη κατὰ γεωγραφικὴν τάξιν ἀλλ' εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἐλαχίστη δὲ προσοχὴ κατεβλήθη διὰ τὴν εἰς τὴν Ἰταλικὴν μετάφρασιν τῶν ὀνομάτων, δι' ἃ καὶ τὰ πλείστα εἶναι παρηλλαγμένα.

(2) Μ. Βρετοῦ, «Ἐθνικὸν ἡμερολόγιον» ἔτος 6 (1866) σ. 197—203.

Τὸ ἔγγραφο τοῦτο δὲν ὑπάρχει βεβαίως ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ δουκὸς τοῦ Νεβέρ, ἀφοῦ ἴσως οὕτως οὕτως ὅτι ὁ κόμης Σατωρενῶ εἶχε μυστικὴν ἐντολὴν καὶ ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας.

Ἡ χώρα τῶν Μανιατῶν εἶναι μέρος τι τοῦ Μωρέως, εἰς τὸ ὅποιον κατέφυγον πολλοὶ ἄρχοντες καὶ εὐγενεῖς Ἕλληνας, ὅτε οἱ Τούρκοι εἰσέδραμον εἰς τὴν ἐπαρχίαν των.

Ἐξησφαλίσθησαν δὲ κατὰ τῆς ἐχθρικῆς τυραννίας ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τοῦ φύσει ὀχυροῦ τῆς θέσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τοῦ θάρρους καὶ τῶν δπλων των, μόνον μέσων δι' ὧν κατώρθωσαν νὰ διατηρήσωσιν ἄχρι τοῦδε καὶ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν των.

Ὁ ἄρχων τοῦ Σατωρενῶ, ὅστις τῇ διαταγῇ τοῦ βασιλέως μετέβη πρὸ δύο ἐτῶν ἐκεῖ, ἀναφέρει ὅτι τὰ παράλια τῆς Μάνης ἔχουσιν ἔκτασιν 140 μιλίων καὶ σχηματίζουσι πολλοὺς λιμένας, ὧν τινες καλοὶ, εἰς τοὺς ὁποίους δύνανται νὰ οἰκοδομηθῶσι φρούρια, ἀπόρθητα ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῶν ἐγγχωρίων. Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ τόπου τούτου ἔχει πλάτος 70 μιλίων περίπου Πρετήρησεν ὅτι ἡ χώρα αὕτη δύνανται νὰ παραβληθῇ πρὸς μεγάλην πόλιν, παραδόξως κειμένην καὶ πολυάνθρωπον, ὀριζομένην ἀφ' ἐνὸς ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν φέρουσιν ὀλίγα μόνον στεναὶ πάροδοι ἀπὸ τῆς Καλαμάτας μέχρι τοῦ Πασσαδά τῶν δύο ἄκρων τῆς Μάνης. Ἡ χώρα αὕτη περιέχει 700 περίπου πόλεις καὶ χωρία (1) καὶ πλείστα μοναστήρια τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, τὰ ὀνόματα τῶν ὁποίων δὲν ἀναφέρονται ἐνταῦθα πρὸς ἀποφυγὴν μακροφηγορίας.

Εἶναι ἰκανῶς γόνιμος εἰς σίτους, οἶνους, ἔλαια, θρέμματα παντοειδῆ καρπὸν τινὰ καλούμενον βαλάνι, χρήσιμον εἰς βαφήν τῶν δερμάτων, ἅτινα ἐμπορεῦνται ἐν πάσῃ τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ, ὡς καὶ τὰ ἔλαια καὶ τὰ μεταξωτά των, φύσει ἐξαιρετὰ καὶ ἄριστα κατεργαζόμενα δι' αὐτῶν.

Δύνανται πάντοτε νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων των δεκασχίλιοι ἢ δωδεκασχίλιοι καλοὶ ἄνδρες, ἐπιδέξιοι καὶ ἄριστα διατεθειμένοι, ἰσάριθμοι δὲ ἐκ τῶν γειτόνων χωρίων. Εἶναι Ἀλβανοὶ (2), ἄνδρες γενναῖοι ἄσπονδοι ἐχθροὶ τῶν

(1) Βλέπομεν ὅτι ἡ ἐκθεσις αὕτη διαφωνεῖ πρὸς τὴν ἀνωτέρω στατιστικὴν τῆς Μάνης, πράγματι δὲ αἱ πόλεις καὶ τὰ χωρία ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν 700.

(2) Τῆς λέξεως ἐποιοῦντο τότε χρῆσιν οὐχὶ πρὸς δηλώσιν ἐθνικότητος, ἀλλ' ὡς γνώρισμα ἀπιθῶσων πολεμιστῶν. Εἶναι ἄλλως τε γνωστὸν ὅτι οὕτως Ἀλβανοὶ ἔπληρον καὶ ὀλοκληρίαν ἐν Μάνῃ ὡς ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Ἀττικῆς καὶ ἀλκχού. Σημειωτέον ὅτι καὶ μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἔνοι ἱστορικοὶ κακῶς ἐχρησιμοποιοῦν τὴν λέξιν «Ἀλβανοὶ» διὰ τοὺς Ἕλληνας μαχητάς.